

celoletna . . . K 4.—
pololetna . . . K 2.—
četrletna . . . K 1.—
posamezna šte. 10 vin.

Ne frankirana pisma se
ne sprejemajo; roko-
pisi se ne vračajo.

Náša Moč

Glasilo slovenskega delavstva

**Uredništvo in uprav-
ništvo v Ljubljani,
Katoliška tiskarna**

Oglasi se sprejemajo
po dogovoru.

Štev. 33.

V Ljubljani, 13. julija 1917.

Leto XII.

Iz J. S. Z.

**DR. KREKOV POZDRAV. — POROČILI
POSLANCA DR. GREGORIČA IN RAV-
NATELJA B. REMCA.**

Dne 3. julija 1917 je zborovala naj-
močnejša skupina J. S. Z. ljubljanske to-
bačne tvornice. Članov šteje skupina 404.
To je zelo veliko. Opozarjati moramo nam-
reč, da J. S. Z. ni čisto nič tekmovala
Podpornemu društvu in ne Avstrijski kr-
ščanski tobačni delavski zvezi, dasi je se-
veda tudi v strokovnem oziru popolnoma
storila J. S. Z. svojo dolžnost tudi nasproti
svojim članom ljubljanske tobačne tvorni-
ce. Upamo, da se bo kljub sedanjim hu-
dim časom število članov J. S. Z. v toba-
čni tvornici pomnožilo.

Delo J. S. Z. v tobačni tvornici kaže
sledeče

Računsko poročilo za leto 1916.

Tedenski prispevki	K 6439-39
Posmrtnina	» 486-20
Pristopnina	» 11—
Skupaj	K 6936-59

Izdatki:

Bolniške podpore	K 5834-97
Dvavinarski odbitek	» 421-40
Odbitek izstopivših članov	» 69-78
Skupaj	K 6326-15
Prispevki	K 6936-59
Izdatki	» 6326-15
Prebitek	K 610-44

Računsko poročilo je podala blagaj-
ničarka skupine gospa Rotterjeva, ki z vso
lastno ji živahnostjo vrši svoj posel. Bilo je
soglasno odobreno.

Volitve:

Odbor se je izvolil na občnem zboru
sledeči:

Predsednica: **Ivanka Kosec.**
Podpredsednik: **Anton Besov.**
Zapisnikarica: **Ivanka Brate.**
Blagajničarka: **Karolina Rotter.**

Ostali odbor:
Uršula Kattauer.
Franciška Juvanc.
Ivanka Prek.

Nadzornika:
Ivan Velkavrh.
Ana Novak.

Dr. KREK SKUPŠČINI.

Predsedstvo J. S. Z. je povabilo na
občni zbor ustanovitelja slov. kršč. soc.
delavske organizacije poslanca dr. Kreka,
ki je bil pa zadržan; poslal je pa predsed-
niku J. S. Z. tole pismo:

Tako-le mi je. Vsi drugi morejo do-
mov; jaz ne. Dela čez glavo, — konferen-
ce, seje itd., eden mora. Zdaj na Koroško,
zdaj na Češko; zdaj s to, zdaj z drugo
stranko.

V sredo ne morem. Izporočite moj po-
zdrav vsem, pa to, da se tobačna uprava
trudi produkcijo tobaka doma zvišati, se-
veda na tak način, da plačuje Bošnjakom
kilo po 1 K 40 v.

Pa to, da je delavstvo sestavni del na-
šega naroda in vsled tega, ker je prvi ume-
val demokratično misel in prvi šel za njo
v boj, v tem zmislu prvoboritelj v pravem
besede pomenu.

Svobodna, zedinjena Jugoslovenija
more dati kruha in prostora za napredek
in razvoj vsem svojim sinovom in hčeram,
more jih tudi tiste pozvati nazaj, ki preko
oceana bogate strica Jonatana.

Nemško nadvlado streti pomenja tudi
našemu delavstvu novo prosto pot v prid-
nosti in darovitosti.

Demokracija delavstva in demagogija:
lestve, ki jih postavlja kvišku, so za vse,
ne le za enega.

POSLANEC DR. GREGORIČ.

Poslanec dr. Gregorič, ki je stal ob zi-
belki slovenske katoliške delavske orga-
nizacije in ob ustanovitvi slovenske kato-
liške narodne stranke, je na današnji skup-
ščini govoril o draginji. Rekel je med dru-
gim: Draginja je neznosna. Potrebno je, da
se nastopi proti tistim, ki jo povzročajo.
Poskrili so živila, ko so cene šle le še ve-
dno kvišku, so jih prodali za drag denar.
Čez noč smo dobili veliko milijonarjev špe-
kulantov. Revez je pa stal na strani. Nihče
se ni zganil, da bi bil velike oderuhe prijel.

Pred kratkim so obsodili v Berlinu
neko Meto Kupfer. Ta razprava je zanimi-
va, ker je znala izveliči ljudem iz žepa ve-
like vsote. Govorilo se je, da zna Kupfer-
jeva Meta tako dobro špekulirati, da dobe
tisti, ki so v družbi z njo, velikanske do-

bičke. In nasledli so ji veliki bogataši, vi-
soko plemstvo in visoki častniki. Niti eden
med njimi ni pomislil, da so mogoči visoki
dobički le z oderuštvo živil. Šlo jim je
pred vsem za to, da napravijo dobro kup-
čijo. Na 100.000 mark je šlo na dan skozi
Metine roke. In Meta je dobro plačevala.
Neki Fric Mörling ji je dal 50.000 mark,
vrnila mu je pa 159.000 mark. Policija jo je
prijela zaradi goljufije. Njen zagovornik je
pa rekel, da je resno kupčevala in da bi
bila zadovoljila vse dolžnike, če bi jo ne
bili v sredi njenih kupčij prijeli. In če bi jo
ne bili prijeli, bi bila postala milijonarka
z oderuštvo živil.

Zdaj, ko je že vse zamujeno, bi radi
kaj našli. A kako? Kako pridejo banke do
tega, da se pečajo s kupčijo z živili.

Stürgkhov sistem nam je ustvaril mi-
lijonarje. Ali je kak delavec postal milio-
nar?

Glede na živila se morajo kmalu raz-
mere pojasniti.

Zdaj imamo merilne cene. Naj se pazi,
da jih ne bodo prekoračevali. Zahtevajmo,
naj se tisti kaznujejo, ki draginjo delajo.

Draginje ne dela ne delavec in ne
kmet, marveč špekulanti, ki so znali obr-
niti vodo na svoj mlin in so vse podražili.

Delavstvo je živahno odobravalo po-
slančev govor.

Odbornik J. S. Z. ravnatelj

BOGOMIL REMEC

je govoril o notranjih zadevah naše delav-
ske strokovne organizacije med velikim
zanimanjem avditorija.

Z veseljem beležimo, da je skupščino
počastilo več starešin slovenske katoliško
narodne akademične mladine.

Velevažni dogodki v Nemčiji.

V Nemčiji je izbruhnila težka kriza.
V soboto dne 7. t. m. je zboroval prora-
čunski odsek državnega zbora. Seja je bila
tajna, a kmalu se je izvedelo, da so na-
padli poslanci katoliškega centra in so-
cialni demokrati nemškega kanclerja
Bethmanna pl. Hollwega in njegovo poli-
tiko. Voditelj nemških katoličanov posla-
nec Erzberger je zahteval, naj vlada več
ne cinca in naj že enkrat zavzame jasno
stališče. Ponudi naj mir, s katerim se od-
pove osvojitvam in odškodninam. Rekel
je, kakor poročajo listi, da se s podmorsko

vojsko ni doseglo to, kar so nameravali. Dalje se poroča dne 9. t. m., ko to pišemo, da bosta odstopila državni tajnik dr. Helfferich in mornariški minister pl. Capelle. »Berliner Tageblatt« pravi, da se je nazor v socialno demokratični stranki zelo izpremenil. Scheidemann, Evert in drugi voditelji socialno demokratične nemške večinske stranke so bili na Švedskem. Prepričali so se, da se morajo razmere v Nemčiji temeljito izpremeniti. Nemška vlada se mora odreči vsaki osvojevalni politiki, bodisi z ozirom na Rusijo ali glede na sovražnike z zahoda. Veliko napako so storili, ker se je Rusiji ponujal poseben mir, ne da bi bili izjavili, da ne zahtevajo ničesar od zahodnih držav. Ruse so tako priklenili sporazumu.

Kako važna da je kriza, dokazuje, ker sta prišla v Berlin Hindenburg in Ludendorff, da sta poročala nemškemu cesarju o položaju na bojiščih. Cesar Viljem, ki je obiskal minuli teden našega cesarja in cesarico na Dunaju, se je, ko se je pripeljal z Dunaja v Berlin, takoj odpeljal s kolo dvora h kanclerju, ki mu je takoj poročal. Že ta okolnost dokazuje, da gre za važne reči.

Katoličani, združeni v centrumu, socialni demokrati in še nekatere stranke v Nemčiji zahtevajo, naj se ustanovi ustavna vlada. Dalje zahtevajo, naj se že enkrat izpremeni volilni red pruskega deželnega zbora. Nezadovoljnost je tudi v Nemčiji zelo velika, ker primanjkuje živil in ker vojske noče biti konec. Očitajo vladi, da zavira mir, ker se preveč ozira na konservativce in na Vsenemce, ki tišče le na vojsko in na vojsko.

Položaj v Nemčiji postaja zanimiv, naj se že reši sedanja kriza kakorkoli.

Današnja draginja in delavske plače.

Delavsko ljudstvo s stalno mesečno ali tedensko plačo, — kako izhajaš. Pičli zaslužek 3 do 4 K na dan naj zadostuj za pet in še več lačnih grl. S tem zaslužkom si se pred vojno izborna preživljalo, pomanjkanje je bilo d nekda tvoj delež, —

danes v tej neznosni draginji pa naravnost gladuješ.

Od mesečnega zaslužka daš mogoče eno petinko za stanovanje, z ostalim si pa skušaš ohraniti življenje. Na obrazih jim berem pomanjkanje in lakoto. Ali naj si kupiš obleko in obuvalo. Cele družine ne preskrbiš z obleko in obutvijo drugače kot če izdaš zaslužek večih mesecev. Za silo sedaj še gre. Imaš še nekaj obleke in obutve, pa ko to strgaš kaj potem?

Kdor ima kako pristradano zalogo, ki je bila up njegove bodočnosti, s katero si je mislil mogoče sčasoma utemeljiti svoj dom, bo porabil vse do vinarja in potem se prične stradanje še v hujši meri. Delodajalec se te spomni mogoče s kako malo draginjsko doklado, pa to je kaplja, ki se zgubi v potopu splošne draginje.

Industrija izračuni, koliko jo njen izdelek stane, kmetovalec ceno svojim pridelkom zviša, obrtnik svoj zaslužek primerno regulira, celo dninar ve, da s prejšnjim zaslužkom ne more več živeti in zahteva 5 do 8 K na dan, vrši se preobrat v zenačenju cen potrebščinam in ceno delu, vrši se naravni proces v dvigavanju vrednosti blaga, vsled tega padanja vrednosti denarja, borita se med seboj dva elementa producent in konsument za obstanek in v tem trenju je stalno nastavljeni delavec, sluga, nižji uradnik itd. predmet, kateremu grozi pogin.

Ta nevzdržljiv položaj stalno nastavljenih je uvidela tudi država in določila je več milijonov, kateri so se razdelili na razne dežele v svrhu podpore potrebnim. Žal, da se je za to podpora oglasilo mnogo takih, ki se ne sramujejo vzeti izpred ust gladočnega grizljaj, mnogo res potrebnih se pa odriva sedaj s tem sedaj z drugim izgovorom.

Pomoč je tukaj neobhodno potrebna. Ne milosti ampak pravice treba, ne podpore ampak poštene plače.

Denar, ki je plačal preje 200 K, plača danes v resnici le 100 K ali še manj. Treba revidirati plače stalno nastavljenih tudi v privatnih službah in podjetjih.

Sila je velika in zadeva se ne da več odlašati.

da bi se bilo to opazilo. Z dobrodušnimi šalami je vzpodbujal te preporste ljudi, da bo tudi zanje čast, če bodo gostje zadovoljni s sprejemom.

Najemnik in njegova žena nista nikdar videla svojega gospoda tako ljubeznivega in veselega. Ker sta ga resnično spoštovala in ljubila, sta se res tako veselila, kakor da bi bilo na Grinzolovu žegnanje. Nista vedela, da plemič poplačuje delo s prijaznostjo in z ljubeznostjo, ker ga ne more plačati v denarju. Ko je bilo storjeno glavno delo in je solnce že stalo visoko na nebu, je poklical gospod pl. Klierbecke svojo hčer. Povedal ji je, kako naj se obnaša pri pojedini.

Zakurili so stare peči in ognjišča. Izpraznili so košaro. Ženske so pričele vse pripravljati.

Lenora je seveda tudi delala in vesele govorila z najemnico, ki je, ker je le malokdaj govorila z njo, občudovala njen fini, nežni obraz, njeno vitko postavo, njene ognjevite oči. Spoštovanje in občudo-

Iz državnega zbora.

USODA ZAZNAMENOVANCEV.

V proračunskem odseku je načelnik jugoslovanskega kluba poslanec dr. Korošec dne 6. t. m. polemiziral proti ministru Toggenburgu, ki je zatrjeval, da ga srce boli, ker je med interniranimi in konfiniranimi državljani toliko nedolžnih žrtev. Toda ministrovo srce danes ni v razpravi, ali zahtevati moramo od njega, da spoštuje zakon. — Ker je minister izrazil prepričanje, da noben uradnik ni krivično postopal proti osumljenim državljanom, navaja govornik slučaj takratnega koroškega deželnega predsednika Fries-Skeneja, ki je dne 6. avgusta 1914 poklical k sebi škofskega kanclerja dr. Quitta ter mu povedal, da namerava vprizoriti gonjo proti slovenski duhovščini na Koroškem, in ga je prosil, naj bi tudi on sodeloval in s tem olajšal novemu škofu stališče nasproti Slovencem. — Baron Fries-Skene je naznanil kanclerju, da bo dal slovenske duhovnike zapirati ob belem dnevu in ob nasajenih bajonetih, — in dolgo bodo morali sedeti, čeprav ne pride dosti iz vsega tega. Ako je torej deželni predsednik dal znamenje za preganjanje, je samo po sebi umevno, da so imeli denuncijanti lahko delo. Nagibi za denunciacije so bili osebno sovraštvo in narodnostna nasprotstva. Navaja slučaje slovenskega pisatelja Meškota in župnika Ražuna v Št. Jakobu v Rožni dolini, ki je pač moral biti odstranjen, da bi se ugonobila tamošnja slovenska šola. — Potem navaja preganjanje na Štajerskem, Kranjskem in Primorskem, zahteva, da se vendar že enkrat konča s takim krivičnim preganjanjem državljanov, ki morajo dobiti primerne odškodnine. Odpravijo naj se tudi vse posledice, ki so jih trpele nedolžne žrtve, ki jih mora čutiti narodno hrvatsko učiteljstvo pri dokladah, uradništvu pri avanziranju, duhovščina pri kompetencah in vsi oni, ki so pri vojaki, z onim slovitim »p. u.« (politisch unverlässlich). Zahteval je posebno pri teh zadnjih, da se vsak slučaj temeljito »prelustrira« in naj se odstrani ta označba, kjer je neutemeljena.

Ko je prišel Fries-Skene na Primorsko, so se tam nadaljevala preganjanja Slovencev in Hrvatov.

vanje se je pa še živahnejše pojavilo na obrazu dekle, ko je ušlo ustam sanjajoče Lenore nekaj kitic neke narodne pesmi.

Dekla je zapustila stol; boječe se je približala svoji gospodinji in jo šepetajoč prosila najemnico, a tako, da jo je tudi Lenora slišala:

»O, najemnica, prosite gospodično, naj zapoje nekaj kitic te narodne pesmi. Predvčerajšnjim sem ji prisluškovala. Tako lepo je pela; nad četrto ure sem stala skrita za grmom in plakala liki neumno, priprosto dekle.«

»O, da,« je prosila najemnica Lenoro, »če vam ni pretežavno, kako bi nas razveselili! Vaš glas je tak, kakor slavčkov; spominjam se še, gospica, da mi je moja mati, ki se nahaja že dolgo v nebesih, vedno zapela to pesem, kadar nisem hotela zaspiti. Zapojte jo še enkrat, prosim!«

»Dolga je,« je rekla Lenora.

»Vseeno, saj je danes dan veselja.«

»Dobro,« je odgovorila Lenora; »ne bom se branila.«

H. Conscience:

Revni plemenitaš.

Tretje poglavje.

Na Grinzolovu je bilo že vse na nogah, ko je prva jutranja zarja drugi dan pordečila obnebe. Najemnica in njegova dekla sta čistili stopnice in hodnike, najemnik je snažil hlev, njegov sin je izkopaval hlev v dolgih grajskih drevoredih. Lenora je že zgodaj zjutraj v veliki jejdilnici brisala prah in razvrščevala male predmete, ki so jo krasili.

Vladalo je življenje, kakršnega Grinzolovo ni videlo že deset let. Najemniki so, to se je videlo, z veseljem delali, da odstranijo to mrtvaško samoto, ki je tu toliko časa neomejeno gospodovala.

Gospod pl. Klierbecke je bil sicer v svoji notranjosti še bolj razburjen, kakor so bili drugi, a navidezno je bil hladen, miren. Šel je od enega do drugega; za vsakega je imel prijazno besedo. Vodil je vse, ne

Kako je hotel Fries-Skene oškoditi našo narodno stvar na Primorskem, se more razodeti iz gimnazijske afere na Voloskem. Za večino uradniških otrok je bila ustanovljena nemška gimnazija, — a da se tamkajšnja gimnazija ugonobi, so morali konfinirati ravnatelja in nekaj profesorjev. Izreka se za izpustitev vseh še interniranih in konfiniranih, zahteva povrnitev vse škode in posebno odpravo famozne označbe »p. u.«.

Razprava se bo nadaljevala prihodnji teden. Pričakuje se z gotovostjo, da bo taka resolucija sprejeta.

× × ×

Poslanec dr. Korošec in tovariši so 6. t. m. podali temeljito interpelacijo o preganjanju koroških Slovencev. — Ta interpelacija je zelo obširna; napolnjuje celih 86 strani kancelijske oblike, pisanih s pisalnim strojem, in navaja celo dolgo vrsto kričečih slučajev do najnovejšega časa.

Kaj je povedal minister za prehrano.

Minister za prehrano gm. Höfer je v poslaniški zbornici obširno razpravljal o aprovizačnem vprašanju. Avstrija tudi v normalnih časih ne pridela toliko, kolikor potrebuje. Potrebščine so vsled vojske narasle, produkcija pa se je vsled dogodkov v Galiciji in Bukovini zmanjšala. Poleg tega je bila lanska letina slaba, ne le glede žita, temveč tudi glede krompirja in koruze. Tako nam je lani manjkalo 5 in pol milijona stotov žita. Ko sem letos v januarju prevzel svoj resort, so bile vse velike zaloge izčrpane in zbirati smo morali živila pri producentih takorekoč po kilogramih. Uvoz iz Rumunije se je pričel šele aprila, do takrat smo morali izhajati s tem, kar je bilo doma. Zato smo bili prisiljeni poseči po toli neprijetnih rekvizicijah. Obrniti pa smo se morali tudi na Nemčijo in Ogrsko, da nam pomagata. Ogrska je prevzela dobavo žita za vso armado ter nam je dala v marcu in aprilu 1500 vagonov koruze. Tako smo se rešili. V aprilu se je pričel uvoz rumunskega žita. Dosedaj smo dobili iz Rumunije 54 tisoč vagonov, od katerih odpade polovica na armado. Uvoz še traja, vendar pa pomena z ozirom na žetev. Žito dobivamo tudi iz zasedene Poljske in Srbije, toda to vzame armada za sebe.

Položaj je bil lani vsekakor mnogo boljši. Lani smo dobili iz Rumunije 10 milijonov stotov, letos komaj polovico. Zato imamo sedaj težave s kruhom in moko. Upamo pa, da smo najhujše že prestali in da bomo z novo letino shajali, tudi če se morda romunski uvoz zmanjša.

Rekvizicije naj se ne vršijo nasilno. Ostro in brezobzirno naj se postopa le proti tistim, ki se hočejo rekvizicijam odtegniti. Zlorabe pri rekvizicijah naj se takoj naznanijo ministrstvu.

Gm. Höfer razpravlja nato o organičnih vprašanjih ter nadaljuje:

Uživnje mesa se bo moralo zopet reducirati, dokler so nam na razpolago druga živila nove letine. Vlada je namenila za ceno meso 300 milijonov kron. Prvih 90 milijonov je izdala v aprilu, maju in juniju, drugih 90 izda v juliju, avgustu in septembru, v III. kvartalu pa bo izdala le 30 mi-

lijonov, tako da ostane za hujše čase IV. kvartala še 90 milijonov.

Posebno važno je vprašanje preskrbe s krompirjem. Lanska letina je bila slaba, mnogo krompirja se je pokvarilo, letos smo morali poseči celo po semenskem krompirju. Bati se je bilo, da bo vsled tega letošnja letina še slabša. Zato smo skušali dvigniti produkcijo med drugim tudi s tem, da smo zvišali cene od 15 na 17 vin. Krompirjevi nasadi so letos večji, upajmo, da bomo letos bolje gospodarili in da bo letošnja kampanja boljša. Ne pozabimo pa, da je krompir občutljivo blago. Zboljšati bo treba v tem oziru predvsem transportne razmere. V to svrhu je bil ustanovljen v ministrstvu za prehrano poseben transportni departement.

Nezadovoljiva je bila tudi letina v sočivju. Treba bo zvišati cene.

Težavno je vprašanje preskrbe z maščobo. Vrše se poskusi, da bi se dobivala trda maščoba iz koruznega olja. Preskrbo s sadjem ovirajo visoke ogrske cene. Od dat mora nekaj sadja tudi Nemčiji in sicer 5000 vagonov. Produkcija sladkorja je postala manjša. Za vkuhanje sadja ne moremo prepuščati sladkorja privatnim gospodinjstvom; kar imamo sladkorja na razpolago, damo tovarnam, ki ga morajo porabiti za marmelade.

Minister končno obžaluje, da nimamo nobenih rezerv, vsled česar nastajajo časih jako neprijetne situacije, kakor n. pr. v Vitkovicah. C. kr. urad za prehrano bo vse storil, da aprovizačno organizacijo čim najbolj spopolni in olajša prebivalstvu težke čase. (Živahna pohvala.)

Poslanec Demšar

je v seji poslanske zbornice povdarjal, kako huda bremena mora prenašati zlasti kranjska dežela, ki se nahaja v vojnem ozemlju. V nasprotju z zakonom o vojnih dajatvah mora Kranjska dajati mnogo več nego druge dežele. Vojaške oblasti so samovoljno omejile gospodarski promet. Začetkom vojne so rekvirirali ogromno število živine, toda rekvirirane živine niti krmiti niso mogli, mnogo je je zbolelo in tako je stanje živine na Kranjskem danes hudo decimirano. Vojaške oblasti plačujejo živino na Kranjskem mnogo pre nizko — ogrski kmet dobi dvakrat toliko. Rekvizicije postajajo vedno neznosnejše.

Nagodbni odsek.

V petek se je konstituiral nagodbni odsek, kateremu pripade velika naloga, da preizkusi med avstrijsko in ogrsko vlado dogovorjeno novo nagodbo. Za načelnika tega važnega odseka je bil izvoljen poslanec dr. K r e k.

Glasnik.

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Bilanca delavske nezgodne zavarovalnice v Trstu je bila te dni objavljena. Iz te na precej poseben način sestavljene bilance posnamemo sledeče podatke: Prebitek poslovnega leta 1914 znaša 105.252 K 98 v. plačani zavarovalni prispevki 842.936 K 31 v., zavarovalni prispevki, ki so še na dolgu 205.301 K, na obrestih in dohodkih

naloženega kapitala 523.402 K 58 v., na prejetih globah 440 K 99 v., na izterjanih dubioznih terjatvah 6583 K 30 v., skupaj 1.683.917 K 16 v. Izdatki zavarovancem 1.166.112 K 89 v., stroški uprave in zdravnikov 239.538 K 86 v., drugi izdatki 76.223 K 21 v., skupaj 1.481.874 K 96 v.; torej prebitek 202.042 K 20 v. — Doba med vojsko je za nezgodno zavarovalnico zelo neugodna, ker je na eni strani večina zavarovanju podvrženih delavcev odšlo v vojno, na drugi strani je pa med delavci, ki so še v zavarovanju vsled vojne mnogo večja nevarnost in torej mnogo več nesreč. Če je kljub temu zavarovalnica končala leto s prebitkom, se da iz tega sklepati na njeno postopanje napram zavarovancem, ki jih doleti slučaj nezgode. V tem oziru se vedno ponavljajo pritožbe ubogih pohabljenec, ki morajo mnogo krat leto dni se boriti, da si zasigurajo vsaj mal prispevek. Potreba po demokratiziranju te zavarovalnice je velika. Posebno so zatirani naši slovenski delavci, ker so izročeni na milost zdravnikom in sodnikom, ki njihovega jezika niti ne razumejo.

Kaj bo s kurivom? Kakor kažejo vse okoliščine, letos zasebniki nimajo pričakovati premoga. Trda gre v tem oziru celo javnim uradom. Ustanovili so se posebni inšpektorati za premog, vendar doslej ni bilo objavljeno, kakšna vloga naj pripade tem inšpektorjem. Za nas je glavna stvar, da na premog ne smemo računati in da se moramo preskrbeti z drvmi, če nočemo pozimi sedeti v mrazu. Drv pride pa na trg zelo malo in vsled tega se zahtevajo tudi naravnost neverjetno visoke cene. Težko je plačati za seženj, ki je preje veljal 16—20 K, celih 100 K in celo 120 K, a jed mora biti kuhana bodisi drago ali poceni. Sedanj dovoz drv v mesto je pa nasproti potrebščini naravnost malenkosten. Obširni gozdovi naše dežele lahko preskrbe z drvmi ne le celo deželo, ampak tudi celo državo, manjka le delavnih moči. Država naj bi nakupila po primerni ceni gozdove in dala na razpolago ujetnike, namesto, da te uporabljajo pri municiji in drugih, za nje manj primernih podjetjih in vprašanje preskrbe s kurivom bi bilo hitro rešeno.

Mestna aprovizacija in naše delavstvo. Monopol za kupčijo s sladkorjem ima za celo Kranjsko, tukajšna sladkorna družba obstoječa iz deseterice ljubljanskih trgovcev. Če tudi je dohajalo na Kranjsko dovolj sladkorja, vendar je bilo vedno veliko pomanjkanje in nekatere stranke, ki se niso pravočasno pobrigale, da bi se preskrbele s sladkorjem, so ostale brez blaga. Seveda ni mogla vsaka posamezna stranka tekati od trgovine do trgovine, da bi dognala, kje je še kaj sladkorja. Ta sladkorna družba je imela naše I. ljubljansko delavsko konzumno društvo tako pri srcu, da mu je za 1300 družin. to je približno 6000 do 7000 glav, hotela dajati mesečno le 2000 kg sladkorja. Vsled vsestranskih pritožb je c. kr. deželna vlada odredila, da se sladkor razdeli kakor kruh na okraje in številke. Pri tej razdelitvi se je pa zopet pokazala izjema. Za »Konzumno društvo za Ljubljano in okolico« se je odredilo, da se bodo izdajale izkaznice brez številke, tako da članom tega društva ne bo treba iskati sladkorja krog trgovcev, ampak bo-

de vsak član dobil sladkor v lastni zadru-
gi. Prošnjo »I. ljubljanskega delavskega
konzumnega društva«, da bi se tudi za to
društvo enako odredilo, je pa g. župan dr.
Tavčar kot neizvedljivo odklonil. Že tedaj,
ko se je šlo za moko in kruh je naše kon-
zumno društvo zahtevalo, da se mu izroči
preskrba članov, pa se je to kot neizved-
ljivo odklanjalo. Sedaj je mestna aprovi-
zacija dokazala, da je to vendarle izved-
ljivo, vendar pa dosledno stoji na stališču,
da našemu konzumu noče priznati, da ima
po zakonu in lastni volji članov pravico,
aprovizijonirati svoje člane. Vsaka sila do
vremena!

En izprehod po mestu in okolici. Šel
sem po opravku skozi mesto in naletel na
vojaka, ki je na travi, ki raste ob cesti, pa-
sel štiri koštrune. Povedal mi je, da ima
doma veliko posestvo, katero je moral iz-
ročiti v oskrbo svoji nedoletni družini, sam
se pa potika za temi koštruni in na ta na-
čin rešuje domovino. Šel sem dalje in videl
med vojsko nastal vrt za zelenjavo. Šest
mož ga je pridno zalivalo. Ta ali oni izmed
teh ima doma grunt stokrat večji. Vsega
bi sam obdelal, a domača zemlja zastoni
zdihuje po njegovi spretni roki. Trudi se
doma njegova žena, mož pa daleč od svoje
grude šteje ure in dneve, kedaj bo prišel
domov. Zavijem v ljubljansko okolico,
nekaj barak, krog njih nekaj prašičev
in vojaki, ki jih pasejo. Ko grem dalje, na-
letim na ledino, katero obdelujejo vojaki.
Ker so zvonili zvonovi, me eden izmed
njih vpraša, kaj to pomeni. Povem mu, da
je danes binkoštna nedelja. Zjoka se.
Spomni se na slovesno praznovanje tega
dne v domovini. Pomisli, da niti ni bil pri
sv. maši, bolest mu napolni srce, — motike
tolčejo z večjo silo. V mojem srcu se nekaj
zgane. Z vojakom na njivi zahrepenim —
o kedaj nam zasiješ ti sladki od vseh zaže-
ljeni mir.

Enotno milo. Uradno se poroča, da
nameravajo uvesti enotno toaletno milo.
Komad bo stal 56 vinarjev.

Žetev v Franciji se ceni v letu 1917 s
44.000.000 q: 75 odstotkov lanske žetve. V
Združenih državah cenijo, da bodo pride-
lali pšenice 178.537.000 q; za 2.5 odstotkov
več kakor lani.

Dolgovni sporazuma. Francija dolguje
Združenim državam 310 milijonov dolar-
jev. Sporazumu so posodili Američani do-
sedaj 1303 milijone dolarjev (6 in pol tisoč
milijonov kron v zlatu).

× × ×

NEZGODNA POSTAVA NEKOLIKO IZBOLJŠANA.

Poslaniška zbornica je nekoliko iz-
boljšala delavsko zavarovalno postavbo.

Poročevalec socialnega zavarovalnega
odseka dr. Licht je o predlogi podal zbor-
nici sledeče poročilo:

Predlog, ki ga je stavila vlada glede
na izpremembo delavskega nezgodnega za-
kona, se je omejeval na to, da se zviša za-
računljivi najvišji letni zaslužek od 1200 gl.
(2400 kron) na 3600 kron; pri vajencih pa
od 300 gl. (600 kron) na 12 kron. Poviša-
nje je utemeljevala vlada, da v 30 letih,
odkar obstoja nezgodno zavarovanje, po-
stavnih predpisov o odmeri temeljnih plač
bistveno niso izpremenili, dasi so se od
takrat razmere bistveno izpremenile. Za
bolniško zavarovanje so v tem času z zna-

no prilisno odredbo uvedli plačilni raz-
redni sistem, ki bistveno odpravlja dose-
danje zavarovanje in ki zvišuje z 2'40 K,
oziroma 3 kronsko najvišjo dnevno pod-
poro na 5, oziroma 6 K.

Socialno zavarovalni odsek je svojčas
glede na nezgodno zavarovanje tudi skle-
nil, naj se uvede plačilni razredni način,
a brez temeljite preuredbe bi ga zdaj ne
mogli brez težko izvesti. Večina rent se
itak naslanja na dejanske plačilne razme-
re. Zvišanje najvišje meje od 2400 kron na
3600 kron zviša tudi rento od 1440 kron
po predlogu vlade na 2160 kron; po skle-
pih odseka pa na 2400 kron, kar velja tudi
za delne rente.

Podobni razlogi so bili tudi merodajni,
da se predlaga, naj se najvišja mera od
600 kron zviša na 1200 kron vajencem, vo-
lonterjem, praktikantom in drugim ose-
bam, ki ne dobivajo še nobene ali popolne
plače, ker še ni njih izobrazba končana.
Mladoletni delavci, katerim delovršbena
nezgoda za vselej ali deloma onemogočuje
boljšo plačo in boljšo službo, bodo s po-
dvojitvijo dosedanje najvišje mere znatno
na boljšem.

Upoštevati se tudi mora, da zdaj mla-
dostni pomožni delavci iste starosti, ki pa
ne spadajo v skupino vajencev, lahko za-
služijo višje zneske kakor 1200 kron na
leto. Na boljšem so zato, kakor vajenci,
v slučaju nezgode.

Poslanec Widholz je opozarjal, da je
potrebno določiti vajencem najnižjo mero,
ker bi dobili sicer, ker se v nekaterih obr-
tih in v delih države le malo zaslužijo, le
čisto neznatno rento. Gospod ministrski
svetnik dr. Kaan je pa ugovarjal, češ da bi
se posebno in zlasti na jugu države lahko
zgodilo, da bi dobil ponesrečeni vajenec
višjo rento, kakor zasluži delavec, a to je
le omenjal in ni rekel, da bi vlada, če se
to sklene, nastopila proti predlogu. Vseka-
kor se mora upoštevati, da vajenec, ki po-
nesreči, ne more napredovati v službi in
trpi zato še večjo škodo kakor popolnoma
plačani delavec, vsled česar ni mogoče
ugoditi pomislekom vladnega zastopnika.

Prilika, ki jo je nudila vladna pred-
loga, je povzročila, da so sklepali še o
drugih važnih izboljšanih postavbe, katere
je bil socialnozavarovalni odsek že zdav-
naj sklenil in ki jih je tudi že večinoma
obsegala vladna predloga iz leta 1908. Tu-
di pri tem so se opirali na načelo, da se
morajo nezgodne odškodnine prilagoditi
izpremembi, ker je denar izgubil na naku-
povni sili.

Ni se zdelo umestno, da bi s tem čaka-
li toliko časa, dokler se ne izvede obsežno
socialno zavarovanje. Predlaga se zato,
naj se vzravna renta nezakonskih otrok,
ki bodi enaka zakonskim ali legitimiranim

vdomam in vdovcem in otrokom naj se več
ne določi kakor dozda s 50%, marveč z
dvema tretjinama letnega delovnega za-
služka; deležni naj je bodo razen ascenden-
tov tudi vnuki in bratje in sestre rajnika,
če jim je pri njih preživljanju znatno po-
magal in sicer 20% letnega delovnega za-
služka v tisti vrsti, da dobe starši prednost
pred starimi starši in vnuki, ti pa pred
brati in sestrami. Poročevalec se natančno
drži tozadevnih sklepov socialnega zava-
rovalnega odseka, ki so bistveno prilago-
deni določilom svoječasne vladne predloge
glede na socialno zavarovanje. Sklenili so
zato tudi, da zavod lahko prizna postav-
no rento otrokom, če se je zakonski mož
brez postavnega razloga odstranjeval od
zakonske skupnosti in če se je odtegnil
svoji preskrbovalni dolžnosti nasproti otro-
kom. V tej zvezi se je tudi določilo, da če
smrtno ponesreči več oseb in če gre za
več rentnih odškodnin, pripade vedno le
ena in sicer najvišja renta.

(Dalje.)

Izdajatelj in odgovorni urednik **Mihael Moškerc.**
Tisk Katoliške Tiskarne.

Najboljša in najcenejša zabava
v Ljubljani je v

Kino Central

v deželnem gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer
se za mal denar dobi bogato razvedrilo!

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi
vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu

kakor tudi

specerijsko frgovino

na Dunajski cesti šte. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski
zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pra-
vico do nakupa v mesnici in trgovini.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg šte. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno
sukno za moške obleke, volneno blago, kakor
ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. —
Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati
izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih
in širinah; potrebšine za krojače in šivilje.
Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za
postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti
v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni
prti, servijeti in brisalke iz platna in damasta.
Priznane nizke cene!

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse
vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor:
srajce, hlače, bodisi iz šifona ali pa tudi
pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira
v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh
velikostih za otroke. — Predpasniki najnovej-
ših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in
klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do naj-
finejših. Fini batistasti, platneni in šifonasti
žepni robci. — Zaloga gospega perja in puha.
Vedno sveže blago!

Velika skladnica v prvem nadstropju